

Läsförståelse

Tid: 60 minuter
Inga hjälpmedel

Namn:

Födelsedatum:

Testdatum:

Maxpoäng: 35

Del 1 - Insändare

Läs insändarna och svara på frågorna genom att kryssa för om varje påstående är rätt eller fel under varje insändare.

Insändare 1

Förbjud kamphundar – en nödvändig åtgärd!

Kamphundar utgör en stor risk för samhället. Deras aggressiva natur och styrka gör att de kan orsaka allvarliga skador på både människor och andra djur. Därför anser jag att det är dags att förbjuda dessa hundraser.

Att ha kamphundar som sällskap innebär en onödig risk. Det finns många andra hundraser som passar bättre som sällskapshundar. Kamphundar har avlats fram för att vara starka och stridsbenägna, och även med träning och ansvarstagande ägare kan de vara svåra att kontrollera i stressade situationer.

Ett förbud skulle inte bara minska risken för olyckor utan också sända en tydlig signal om att vi prioriterar säkerheten i våra samhällen. Vi måste sätta människors trygghet först och se till att allmänheten inte behöver oroa sig för potentiella attacker.

Jag uppmanar politiker och ansvariga myndigheter att agera innan fler skador inträffar. Våga ta ställning för ett tryggare samhälle!

Jimmy

Fråga	Rätt	Fel
1. Kamphundar kan vara säkra om ägaren är ansvarstagande och tränar hunden rätt.	☐	☐
2. Jimmy föreslår att endast vissa kamphundar ska förbjudas.	☐	☐

Insändare 2

Ta bort skatten på plastpåsar!

Skatten på plastpåsar infördes för att minska användningen och därmed miljöpåverkan. Men är det verkligen rätt väg att gå? Jag anser att skatten är ineffektiv och dessutom orättvis mot konsumenterna.

Plastpåsar används inte bara för att bära hem matvaror – de återanvänds ofta för sopor eller förvaring i hemmet. Många konsumenter har nu börjat köpa dyrare soppåsar i stället, vilket leder till samma plastanvändning. Effekten på miljön blir därmed minimal.

Dessutom drabbar skatten hårt de som redan har det tufft ekonomiskt. Vi bör i stället satsa på att informera om återvinning och miljövänliga alternativ, snarare än att bestraffa människor med en skatt som inte löser problemet.

Jag uppmanar politiker att tänka om. Låt oss fokusera på riktiga miljölösningar i stället för ineffektiva symboliska åtgärder som bara belastar hushållens ekonomi ytterligare

Elisabeth

Fråga	Rätt	Fel
3. Skatten på plastpåsar anses vara en ekonomisk börda för låginkomsttagare.	☐	☐
4. Information om miljövänliga alternativ kunna ha större påverkan än beskattning.	☐	☐

Insändare 3

Inför mobilförbud i grundskolan för att främja lärande och social utveckling

I vår alltmer digitaliserade värld har mobiltelefoner blivit en självklarhet, även bland grundskoleelever. Trots teknologins fördelar anser jag att mobiltelefoner inte hör hemma i skolmiljön. Ett mobilförbud i grundskolan skulle gynna både elevernas akademiska prestationer och deras sociala färdigheter.

Mobiltelefoner distraherar eleverna från undervisningen och fragmenterar deras uppmärksamhet. Ständiga notifikationer och frestelsen att kolla sociala medier hindrar djupare inläring och förståelse. Detta påverkar inte bara deras nuvarande studieresultat utan kan också ha långsiktiga effekter på deras koncentrationsförmåga.

Dessutom påverkar mobilanvändningen det sociala samspelet negativt. Istället för att umgås och utveckla viktiga sociala färdigheter under rasterna, isolerar sig många bakom skärmarna. Detta hindrar utvecklingen av empati, kommunikation och samarbetsförmåga—färdigheter som är essentiella i både personlig och professionell kontext.

Genom att införa ett mobilförbud skapar vi en miljö som uppmuntrar till aktivt lärande och meningsfulla interaktioner. Låt oss ge våra barn möjligheten att fokusera på sin utbildning och att utveckla de sociala kompetenser de behöver för framtiden.

Katarina

Fråga	Rätt	Fel
5. Mobiltelefoner i grundskolan kan leda till försämrad koncentration och påverka elevernas inlärningsförmåga negativt.	☐	☐
6. Att tillåta mobiltelefoner tillåtna i skolan främjar utvecklingen av elevernas sociala färdigheter och ökar deras interaktion med klasskamrater.	☐	☐
7. Ett mobilförbud i grundskolan kan bidra till att minska distraktioner och skapa en mer fokuserad lärmiljö.	☐	☐

Insändare 4

Fler härbärgen för hemlösa!

Hemlöshet är en komplex och mångfacetterad utmaning som påverkar inte bara individer utan också samhällets struktur och välbefinnande. Trots att vi lever i ett land med starka sociala skyddsnet ser vi fortfarande människor som tvingas sova på gatorna, särskilt under de kalla vintermånaderna. Jag menar att det är hög tid att vi agerar kraftfullt genom att öppna fler härbärgen för hemlösa.

Att erbjuda fler härbärgen är inte bara en fråga om tak över huvudet; det handlar om att ge människor en chans att återuppbygga sina liv. Härbärgen kan fungera som en plattform för vidare stöd, såsom tillgång till sociala tjänster, hälsovård och arbetsförmedling. Genom att skapa fler tillgängliga platser kan vi minska den akuta nöden och skapa förutsättningar för långsiktig rehabilitering.

Vissa hävdar att ökade resurser till härbärgen skulle vara en kortsiktig lösning som inte löser de underliggande orsakerna till hemlöshet. Men att lämna människor utan omedelbar hjälp medan vi söker långsiktiga lösningar är både omänskligt och ineffektivt. Genom att kombinera akuta insatser med strategier för förebyggande arbete kan vi skapa en helhetslösning som både lindrar nuvarande lidande och förhindrar framtida hemlöshet.

Dessutom kan investeringar i härbärgen på sikt minska samhällskostnaderna genom att förebygga hälsoproblem och sociala störningar som ofta följer med hemlöshet. Det är en investering i mänsklig värdighet och social hållbarhet som gagnar oss alla.

Låt oss inte vända bort blicken från de mest utsatta i vårt samhälle. Genom att öppna fler härbärgen tar vi ett viktigt steg mot ett mer inkluderande och medmänskligt samhälle.

Carina

Fråga	Rätt	Fel
8. Att öppna fler härbärgen kan bidra till långsiktig rehabilitering av hemlösa genom att erbjuda mer än bara boende.	☐	☐
9. Ökade resurser till härbärgen löser de underliggande orsakerna till hemlöshet enligt texten.	☐	☐
10. Investeringar i härbärgen kan på sikt minska kostnaderna för samhället genom att förebygga följdproblem..	☐	☐

Insändare 5

Kortare skoldagar!

Debatten om skolans struktur och effektivitet har pågått i decennier, men en aspekt som ofta förbises är längden på skoldagarna. Jag förespråkar att vi inför kortare skoldagar som ett sätt att förbättra både elevernas välmående och deras akademiska prestationer. Genom att omstrukturera tiden i skolan kan vi skapa en mer fokuserad och stimulerande lärmiljö.

Forskning visar att elevernas koncentrationsförmåga avtar efter ett visst antal timmar, vilket innebär att de sista lektionerna på dagen ofta är mindre produktiva. Genom att förkorta skoldagen kan vi maximera den tid då eleverna är som mest mottagliga för inläring. Dessutom kan en kortare skoldag minska stress och utbrändhet, vilket är allt vanligare bland unga i dagens samhälle.

En annan fördel med kortare skoldagar är att eleverna får mer tid för självstudier, fritidsaktiviteter och återhämtning. Detta kan främja utvecklingen av självdisciplin och personligt ansvarstagande. Fritiden kan användas för att fördjupa sig i intressen som musik, sport eller andra kreativa sysselsättningar, vilket bidrar till en mer holistisk utveckling.

Kritiker menar att mindre tid i skolan skulle leda till sämre kunskapsnivåer. Men det handlar inte om kvantiteten av tid, utan kvaliteten på undervisningen. Genom att implementera effektivare pedagogiska metoder och fokusera på individuell inläring kan vi säkerställa att eleverna inte bara behåller utan även förbättrar sina akademiska resultat.

Sammanfattningsvis kan kortare skoldagar erbjuda en rad fördelar som gynnar både elever och lärare. Det är dags att vi vågar tänka om och anpassa vår utbildningsmodell till modernare varianter av lärande och välmående.

Anna

Fråga	Rätt	Fel
11. Kortare skoldagar kan minska elevernas stress och förebygga utbrändhet.	☐	☐
12. Enligt Anna är mängden tid i skolan viktigare än kvaliteten på undervisningen.	☐	☐
13. Effektivare pedagogik kan kompensera för minskad undervisningstid.	☐	☐

Del 2 – Porträtt

Läs texten om Han Kang och svara på frågorna. Det finns tolv frågor uppdelade i tre delar. Läs instruktionerna för varje del innan du svarar på frågorna. Frågorna kommer i kronologisk ordning i varje del.

Han Kang

Han Kang föddes den 27 november 1970 i Gwangju, en stad i Sydkorea känd för sin rika kulturella historia men också för de tragiska händelserna under Gwangju-upproret 1980. Uppvuxen i en familj där litteratur och konst värderades högt – hennes far, Han Seung-won, är en ansedd författare – utvecklade Han Kang tidigt en djup kärlek till det skrivna ordet. Den intellektuella atmosfären i hemmet, kombinerad med de politiska omvälvningarna hon bevittnade som ung, formade henne både som människa och som konstnär. Särskilt påverkade Gwangju-upproret henne djupt, och det blev en central inspiration i hennes senare litterära verk där hon ofta bearbetar teman kring politiskt förtryck och mänskligt lidande.

Efter att ha tagit examen i koreansk litteratur vid prestigefyllda Yonsei University i Seoul, debuterade Han Kang som poet 1993. Hennes första roman, publicerad 1994, visade redan då prov på hennes unika förmåga att väva samman det personliga och det politiska. Genom att integrera sina egna erfarenheter av politiskt trauma från uppväxten i Gwangju, skapade hon berättelser som utforskar samhällsliga orättvisor och individens kamp mot förtryck. Hennes verk kännetecknas av en djupgående utforskning av människans psykologiska landskap, ofta genom att blottlägga det

undermedvetnas komplexitet och existentiella frågor om identitet och moral.

Det var dock med romanen "**Vegetarianen**", utgiven på koreanska 2007 och översatt till engelska 2015, som Han Kang fick sitt internationella genombrott. Boken, som tilldelades Man Booker International Prize 2016, är en fascinerande och stundtals störande skildring av en kvinnas beslut att sluta äta kött, vilket leder till en radikal omvandling av hennes kropp och själ. Genom en kombination av surrealism och skarp realism utmanar romanen läsarnas föreställningar om normalitet, kroppslighet och motstånd mot samhälleliga förväntningar.

År 2024 tilldelades Han Kang Nobelpriset i litteratur med motiveringen: *"För hennes djärva och nyanserade skildringar av mänsklig sårbarhet och motståndskraft, där hon med poetisk precision blottlägger existensens mest komplexa skikt."* Hennes pris var inte bara en personlig triumf utan också en betydande händelse för asiatisk litteratur, som länge har kämpat för erkännande på den västerländskt dominerade litterära scenen.

I sina senare verk, såsom "**Den vita boken**" och "**Human Acts**", fortsätter Han Kang att utforska teman som trauma, minne och det kollektiva medvetandet. Hennes skrivande är präglad av en meditativ ton och en förmåga att genom språklig minimalism nå djup existentiell resonans. Hon är inte rädd för att konfrontera historiska sår och etiska dilemman, och uppmanar sina läsare att reflektera över mänsklighetens kapacitet inför såväl grymhet som empati.

Trots den globala uppmärksamheten har Han Kang förblivit en tillbakadragen figur, ofta ovillig att stå i rampljuset. Hon undervisar i kreativt skrivande vid Seoul Institute of the Arts och är känd för att vara en generös mentor till unga författare. Genom att uppmuntra nästa generation att finna sina egna unika röster bidrar hon till en rikare och mer mångfacetterad litterär framtid.

Han Kangs Nobelpris har fungerat som en katalysator för ökat intresse för koreansk och asiatisk litteratur i stort. Det har också initierat viktiga diskussioner om kulturell mångfald och representation inom den globala litterära världen. Hennes verk, översatta till otaliga språk, fortsätter att utmana och inspirera, och bekräftar litteraturens kraft att överskrida geografiska och kulturella gränser.

DEL A: Det finns fyra frågor och varje fråga har fyra svarsalternativ. Endast ett av alternativen är rätt, kryssa för detta.

14. På vilket sätt har Han Kangs uppväxt i Gwangju påverkat hennes litterära arbete?

- A Genom att inspirera henne att fokusera på teknologiska framsteg i sina verk.
- B Genom att undvika politiska teman för att inte väcka kontrovers.
- C Genom att integrera erfarenheter av politiskt trauma och samhällelig orättvisa i sina berättelser.
- D Genom att enbart skriva om universella teman utan lokal anknytning.

15. Vilken roll spelade romanen "Vegetarianen" i Han Kangs internationella erkännande?

- A Den mottogs negativt och ledde till en nedgång i hennes karriär.
- B Den var hennes debutverk och enda publicerade roman.
- C Den etablerade henne som en framstående författare genom att vinna ett prestigefyllt internationellt pris.
- D Den hade ingen betydande påverkan utanför Sydkorea.

16. Hur har Han Kangs Nobelpris påverkat den globala litterära scenen enligt texten?

- A Det har lett till minskat intresse för icke-västerländsk litteratur.
- B Det har initierat diskussioner om kulturell mångfald och representation.
- C Det har orsakat kontrovers och kritik mot Nobelkommittén.
- D Det har haft ingen märkbar effekt på internationell litteratur.

17. Vad framhävde Nobelkommittén i sin motivering för att ge Han Kang priset?

- A Hennes bidrag till barnlitteratur och pedagogik.
- B Hennes innovativa användning av tekniska termer i litteraturen.
- C Hennes djärva och nyanserade skildringar av mänsklig sårbarhet och motståndskraft.
- D Hennes arbete med att översätta västerländsk litteratur till koreanska.

DEL B: Kryssa för ett alternativ som stämmer bäst med den markerade delen av utdraget.

18. " Hennes verk kännetecknas av en djupgående utforskning av människans psykologiska landskap, ofta genom att blottlägga det undermedvetnas komplexitet och existentiella frågor om identitet och moral." Vad innebär "blottlägga det undermedvetnas komplexitet " här?
- A Att ignorera människans inre tankar och fokusera på yttre handlingar.
 - B Att avslöja och undersöka dolda och komplicerade aspekter av det mänskliga sinnet.
 - C Att förenkla psykologiska begrepp för en bredare publik.
 - D Att använda humor för att diskutera allvarliga ämnen.
19. " Genom en kombination av surrealism och skarp realism utmanar romanen läsarnas föreställningar om normalitet, kroppslighet och motstånd mot samhälleliga förväntningar." Vad menas med "surrealism" i detta sammanhang?
- A En strikt vetenskaplig skildring av verkligheten.
 - B En konstnärlig stil som betonar det irrationella och drömlika för att utforska det undermedvetna.
 - C En historisk redogörelse baserad på faktiska händelser.
 - D En pedagogisk metod för att undervisa om sociala normer.
20. "Hennes skrivande är präglad av en meditativ ton och en förmåga att genom språklig minimalism nå djup existentiell resonans." Vad betyder "språklig minimalism" i detta sammanhang?
- A Användning av så få ord som möjligt för att uttrycka komplexa idéer.
 - B Komplicerat och överlastat språk med många detaljer.
 - C Fokus på grammatiska regler och språklig korrekthet.
 - D Att skriva enbart i korta meningar utan djup
21. " Han Kangs Nobelpris har fungerat som en katalysator för ökat intresse för koreansk och asiatisk litteratur i stort." Vad innebär "katalysator" här?
- A En substans som bromsar en kemisk reaktion.
 - B En person eller händelse som påskyndar en förändring eller utveckling.
 - C Något som förhindrar att något annat inträffar.
 - D En titel utan verklig betydelse eller effekt.

DEL C: Svara kortfattat på frågorna.

22. Vilken historisk händelse från Gwangju blev central i Han Kangs författarskap?

Svar:

23. Vilken litterär teknik kombinerar Han Kang för att utmana läsaren?

Svar:

24. Vad kännetecknar Han Kangs skrivstil enligt texten??

Svar:

25. Vilket pris vann "Vegetarianen"?

Svar:

Del 3 – Artikel

Läs miniartikeln i rutan och komplettera sammanfattningen med hjälp av ordlistan, A-I, nedan. **Skriv rätt bokstav, A-I, i rutorna på ditt svarsblad.**

De fantastiska hjärnorna hos spädbarn

Ny vetenskaplig teknik har utmanat våra uppfattningar om hur spädbarn tänker. Under de senaste tre decennierna har anmärkningsvärda upptäckter gjorts om hur spädbarn tänker och hur deras hjärnor utvecklas. Det ansågs tidigare i vetenskapssamhället att spädbarn och små barn var amorala och därför oförmögna att förstå andra människors perspektiv, och att de också var ganska irrationella; oförmögna att förstå världen omkring dem. Nya vetenskapliga rön har dock bevisat motsatsen. Ur ett evolutionärt perspektiv är en av de mest fascinerande sakerna med människor att de tar mycket lång tid på sig att utveckla alla färdigheter och kunskaper som krävs för att överleva självständigt från sina föräldrar. Med andra ord upplever människor en betydligt längre barndom än någon annan art. Detta gynnar dem dock på sikt.

Naturligtvis kan ungarna hos vissa djurarter klara sig själva inom några timmar eller dagar efter födseln. Dessa djur, kända som 'precocial' arter, kommer till världen med specifika medfödda förmågor som gör att de kan överleva under specifika miljöförhållanden. De kan röra sig smidigt, söka efter mat och intuitivt undvika rovdjur – utan medveten tanke. Med andra ord, de vet bara vad de ska göra. 'Altricial' arter betar sig ganska annorlunda. De måste lära sig att koordinera sin kropp, behöver matas av sina föräldrar och måste skyddas från fiender. Men medan allt detta händer, pågår inläringen fortfarande i deras mycket flexibla hjärnor. Neuroner, eller nervceller som de också kallas, är cellerna i hjärnan som bearbetar och överför information genom elektriska och kemiska signaler. Dessa signaler mellan neuronerna sker via synapser, specialiserade anslutningar med andra celler. Det är nu känt att ett spädbarns hjärna har många fler kopplingar mellan neuronerna än vuxna. Området i hjärnan som kallas prefrontala cortex tar dock särskilt lång tid att utvecklas. Hos en vuxen tillåter denna region en person att fokusera på att uppnå interna mål och att räkna ut vilka handlingar som sannolikt kommer att uppnå dem snabbt och effektivt. Det är också det område som tillåter en person att kontrollera sina känslor och att agera i sociala sammanhang. På ytan kan det därför verka som att den långsamma utvecklingen av prefrontala cortex är en nackdel,

men det faktiskt kan bidra till inlärningsprocessen. Prefrontala cortex begränsar också ovidkommande tankar eller beteenden, och hos ett spädbarn, eftersom de är ohämmade på detta sätt, kan det uppmuntra dem att utforska fritt och lära sig flexibelt, vilket ger dem en slutlig fördel över andra arter.

Vilka är konsekvenserna av detta för hur vi uppfostrar våra små barn? Vetenskapen har verkligen visat hur oerhört viktiga barnets tidiga år är, och vissa beslutsfattare har svarat på detta genom att insistera på inrättandet av program för tidig utbildning och kontinuerliga tester. Många föräldrar är också angelägna om att ge sina barn ett försprång genom att anmäla dem till extra klasser och betala för undervisning utanför skolan. Ändå antyder vetenskapen att barn lär sig bäst från normal daglig interaktion med andra människor och saker, och från lekfull utforskning av sin miljö inom en säker miljö. Det är då alla dessa neuroner blir mest upphetsade.

Komplettera sammanfattningen:

Hur spädbarn tänker

För trettio år sedan trodde vetenskapsmän att mänskliga spädbarn saknade **26** och inte hade någon känsla för rätt och fel. Idag är den allmänna uppfattningen ganska annorlunda. Forskare har insett att människobarns period av **27** har en evolutionär fördel. Till skillnad från precociala arter som föds med **28** är människor tillhörande altriciala arter som är beroende av gradvis inläring för att fungera väl som vuxna. Hos människor tar prefrontala cortex, centrum för effektiva handlingar och **29**..... särskilt lång tid att utvecklas. Denna långsamma utveckling av prefrontala cortex tillåter dock **30** hos spädbarn i stället. Vad vissa forskare har kommit fram till är att den mest effektiva inläringen hos små barn sker när de deltar i så många vardagliga erfarenheter. som möjligt.

Välj bland orden i rutan. Du ska INTE använda alla orden.

- A. emotionell balans
- B. akademiska situationer
- C. instinktiva förmågor
- D. kommunikationsstrategier
- E. grundläggande logik
- F. vardagliga erfarenheter
- G. utdragen omognad
- H. kreativt tänkande
- I. intellektuell utveckling

Del 4 – Lucktest

Fyll i luckorna i nedanstående meningar. Skriv enbart ETT ord i varje lucka. Välj bland orden i rutan. Du ska INTE använda alla orden.

skrämmande - skänka - ta slut - trångt - anseende - frenetiskt - tveksam - utseende - ta upp

- Rymden i den lilla teatern blev snabbt **31.** när publiken strömmade in för kvällens föreställning.
- Under sitt besök beslutade hon att **32.** en betydande summa pengar till välgörenhet.
- På grund av den ständigt föränderliga marknaden är många investerare **33** till att satsa stora belopp i nya teknikstartups.
- Den anrika institutionens **34.** som en pionjär inom kvantfysik fortsätter att locka studenter från hela världen.
- Efter flera timmar av debatt beslutade styrelsen att **35.** frågan vid nästa sammanträde.

Slut på testet!